

**2023 – DOSARELE PATRIMONIULUI (CXLV): cruțarea naturii și ...
omului însuși! - distrugerea trecutului României?
- educația este valoarea cea mai importantă în care credem!**

Boarta

Castelul Tobias

Educația este valoarea cea mai importantă în care credem!

Civilizația n-are dreptul de a prăda!

Radu Szekeley
05.06.1976

misiunea școlii este de a pregăti copiii, ... pentru viitor!

**O civilizație sănătoasă trebuie să aibă o îndoită bază:
cruțarea naturii și cruțarea omului însuși!**

**Patrimoniul arhitectural și tradițiile culturale
ale unei națiuni nu sînt negociabile!**

O civilizație de zădărnicie și risipă?

Distrugerea trecutului României?

Dosarele patrimoniului (CXLV)

Anul comemorativ al imnografiilor și cântăreților bisericești (psalți)

Anul omagial al pastorației persoanelor vârstnice

2023

„Fostul castel Tobias” - monument istoric de interes local - este situat în localitatea Boarta (nr. 158), fiind datat în 1770, numele nobilului maghiar care l-a construit fiind cvasi-necunoscut tuturor specialiștilor în domeniu: istorici, arhitecți, preoți (indiferent de confesiune), oameni din administrația locală sau județeană! Pe toți cititorii Tribunei îi putem invita să descopere localitatea Boarta, situată în imediata apropiere a satului reședință de comună Șeica Mare, la circa 2 km de la ieșirea din Călvaser, pe un drum mai puțin circulat, ce face legătura dintre drumul național Sibiu - Mediaș cu orașul Agnita. Puțini sibieni mai știu de localitatea Călvaser, care a dispărut - „fuzionând” cu Șeica Mare - satul întinzându-se în lunca lărgită a Calbei.

Pentru a înțelege trecutul tumultos al acestor meleaguri am studiat două lucrări, ale unor cunoscuți istorici.

Savantul Nicolae Iorga a susținut - într-una din conferințele de radio - teza „O civilizație de zădărnicie și risipă”(seria „Sfaturi pe întuneric”): «O civilizație sănătoasă trebuie să aibă o îndoită bază: cruțarea naturii și cruțarea omului însuși. Pe lângă aceea, firește, că ea trebuie să potrivească în elementele ei, așa încât unul să nu fie favorizat în dauna celorlalte, din tot ce face o vreme trebuind să se desfacă o impresie de unitate și una de frumusețe, iar nu tot felul de scrâșniri și de ciocniri care urătesc viața însăși. Dar lucrul de căpetenie, din punctul de vedere al dăinuirii omului pe pământ, cu scopuri mai înalte, văzute de departe, iar nu când stă să se producă ultima

nenorocire, de neînălțurat, e această economie a mijloacelor și această economie a puterilor. **Civilizația n-are dreptul de a prăda și ea nu poate să se întoarcă împotriva ei înseși**, lucrând la împuținarea acelei energii omenești de la care, în ultima instanță, pleacă orice».

În „Introducerea” semnată de Marilyn Perry - președinte Fundația Samuel H Kress, Bonnie Burnham - director executiv Fondul Mondial al Monumentelor și Terry B. Morton - președinte USA/ICOMOS, la lucrarea „**Distrugerea trecutului României**” (autor Dinu C. Giurăscu) a fost ales un motto din Declarația de la Rostock-Dresda (a VII-a Adunare Generală a ICOMOS, 12-18 mai 1984): „**Ca mărturii ale civilizației umane**, monumentele și siturile contribuie la consolidarea conștiinței istorice și a identității culturale a oamenilor și comunităților. Monumentele și siturile sînt de importanță locală, națională sau universală, exprimă o cultură și un fel de viață și constituie o parte semnificativă a patrimoniului mondial. De aceea, datoria tuturor este să asigure în tot timpul ocrotirea și conservarea monumentelor și siturilor la toate nivelurile». Din cuprinsul „Introducerii” spicuim: «**Orașul București a fost cunoscut multă vreme ca una dintre perlele Europei**. Un oraș fermecător căruia îi era propriu un anumit amestec de stiluri arhitectonice, de la cel bizantin și clasic la Renaștere pînă la cel denumit „belle époque” din veacul al XIX-lea, cu apartamente cu balcoane din fier forjat. Și în afara capitalei, **orașe și sate păstrează în toată țara multe stiluri - internațional, local sau etnic - care contribuie la bogata varietate a arhitecturii tradiționale din România**. Acest patrimoniu arhitectural, autentică oglindire a unei istorii cuprinzătoare a poporului român, este pe cale de a fi distrus în zilele noastre de înșiși guvernării țării într-o **încercare de a omogeniza patrimoniul cultural național și de a șterge istoria unei națiuni**. **Participarea la viața culturală este unul din drepturile omului**. Acest drept cuprinde, de asemenea, plăcerea și beneficiul cunoașterii monumentelor și siturilor. (...) Politicile naționale și internaționale nu trebuie orientate numai spre factorii materiali de bunăstare. Aceste politici vor trebui îndreptate și spre conservarea și ocrotirea monumentelor și siturilor, care aduc contribuții specifice și semnificative la calitatea vieții în ansamblul său.

Guvernul român a declarat în mod direct și oficial că **întreaga populație a țării - români, ca și etnicii maghiari, germani și sîrbi - va fi mutată pentru a elimina diferențele între nivelul de trai de la oraș și cel de la sate**. Din modestele lor locuințe proprietate particulară, familiile vor fi mutate în calitate de chiriași în apartamente la bloc, cu dotări insuficiente. Procesul de reșezare este în plină desfășurare, de la zonele rurale din împrejurimile Bucureștilor și pînă la dealurile transilvănene, ștergând de pe fața pămîntului **o istorie complexă a unor identități etnice**. Comunitatea internațională a deplîns în trecut pierderea unor mari opere de artă, monumente importante și centre urbane distruse de războaie și de nepăsarea omului. Noi am contestat bombardarea Dresdei, am deplîns exploziile ce au distrus Beirutul, ne-am exprimat adîncă preocupare pentru soarta ce amenință monumentele de la Agkor. Dar **niciodată în secolul nostru vreo forță umană nu a pus conștient și ostentativ în aplicare un program care, în timp de pace, să ducă la distrugerea voită a patrimoniului artistic al unei întregi națiuni**, așa cum constatăm acum în România. La această serioasă amenințare, comunitatea internațională trebuie să răspundă și să transforme nelegiuirea într-o reacție clară. Nutrim speranța că acest Raport Internațional de Conservare va deveni un catalizator al mișcării de protest în curs împotriva asaltului dat de un guvern asupra patrimoniului arhitectural și asupra cetățenilor României. **Patrimoniul arhitectural și tradițiile culturale ale unei națiuni nu sînt negociabile**». În aceeași lucrare (prima ediție a apărut în 1989), autorul, istoricul și politicianul Dinu C. Giurăscu (1927-2018) își expunea viziunea în „*Cuvînt înainte*”: «Prin anul 2000, o întreagă națiune va locui în

orașe unde nu va mai fi rămas aproape nimic din istoria țării și din civilizația ei tradițională. În același timp s-a trecut la înfăptuirea unui plan global de reconstruire a satelor: 7-8.000 dintr-un total de 13.123 sate sînt condamnate la dispariție, iar în cele care vor fi menținute, locuința unifamilială aflată în proprietatea privată va fi înlocuită cu blocuri colective de apartamente. (...)

Națiunea română în totalitatea sa - cît și minoritățile maghiară, germană și sîrbă care au conviețuit timp de secole alături de români - vor fi, așadar, smulse din patrimoniul lor orășenesc sau sătesc, din propria lor istorie și identitate».

Astăzi, vizitând Boarta, la peste trei decenii de la schimbarea de regim din 1989, constatăm că localitățile din valea Buii (astfel, denumesc localnicii vechea vale a Calvei) și-au păstrat frumusețea autentică și misterioasă, mulți întrebându-se cum și de ce (?) au rezistat aceste localități, despre care puțini au auzit în Sibiu. În articolul trecut, afirmam că vechiul castel Tobias a mai primit o șansă, fiind vîndut unui investitor particular. Acum - cu acordul domniei sale - putem să-l prezentăm, acesta fiind un sibian cunoscut mai mult în domeniul educației. **Radu Szekely** (n. 5 iunie 1976, Cluj) este absolvent al școlii generale nr. 18 și al Liceului „Octavian Goga” Sibiu (promoția 1995, specializarea limbi străine) și al Universității „Lucian Blaga” din Sibiu - Facultatea de Filologie (1999), avînd o vastă experiență în domeniul educației, acumulată atît în Finlanda, cît și în România. Radu Szekely a fost secretar de stat în Ministerul Educației (2021) și consilier în Cancelaria Primului Ministru al României. Prezentăm valorile și viziunea publică a fondatorilor Școlii Româno-Finlandeze ERI Sibiu, Radu Szekely și Elena Lotrean: **«Educația este valoarea cea mai importantă în care credem. Ne-am pregătit amîndoi să devenim profesori, de română și engleză. Însă ceea ce am făcut ulterior pregătirii inițiale nici nu era imaginat atunci cînd eram în școală. Amîndoi am trecut prin experiențe locale, naționale și internaționale, împreună și separat, de la predarea la clasă la politici publice. Credem că misiunea școlii este de a pregăti copiii, astăzi, pentru viitor, pentru ceva ce încă nu putem să ne imaginăm. Dar ceea ce putem, totuși, să imaginăm, este procesul, baza, pe care poate construi fiecare copil, fiecare tînăr, astfel încît să-și poată crea o viață cu sens, în care educația se continuă și dincolo de băncile școlii și are un impact major în societate. Școala Româno-Finlandeză ERI crește o dată cu elevii ei, cu profesorii ei, cu comunitatea. Ne propunem ca, împreună, cu pasiune și bucurie, să creăm acele contexte în care fiecare dintre noi să producem învățare de cea mai bună calitate».**

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2023-dosarele-patrimoniului-cxlv-crutarea-naturii-si--omului-insusi-distrugerea-trecutului-romaniei-educația-este-valoarea-cea-mai-importanta-in-care-credem-173094.html>

În: Tribuna, 23 noiembrie 2023

**2023 – DOSARELE PATRIMONIULUI (CXLV): cruțarea naturii și
... omului însuși! - distrugerea trecutului României?
- educația este valoarea cea mai importantă în care credem!**

Educația este valoarea cea mai importantă în care credem!

Civilizația n-are dreptul de a prăda!

misiunea școlii este de a pregăti copiii, ... pentru viitor!

O civilizație sănătoasă trebuie să aibă o îndoită bază: cruțarea naturii și cruțarea omului însuși! Patrimoniul arhitectural și tradițiile culturale ale unei națiuni nu sînt negociabile!

O civilizație de zădărnicie și risipă?

Distrugerea trecutului României?

Dosarele patrimoniului (CXLV)

2023

Anul comemorativ al imnografilor și cântăreților bisericești (psalți)

Anul omagial al pastorației persoanelor vârstnice

„Fostul castel Tobias” - monument istoric de interes local - este situat în localitatea Boarta (nr. 158), fiind datat în 1770, numele nobilului maghiar care l-a construit fiind cvasi-necunoscut tuturor specialiștilor în domeniu: istorici, arhitecți, preoți (indiferent de confesiune), oameni din administrația locală sau județeană! Pe toți cititorii Tribunei îi putem invita să descopere localitatea Boarta, situată în imediata apropiere a satului reședință de comună Șeica Mare, la circa 2 km de la ieșirea din Călvaser, pe un drum mai puțin circulat, ce face legătura dintre drumul național Sibiu - Mediaș cu orașul Agnita. Puțini sibieni mai știu de localitatea Călvaser, care a dispărut - „fuzionând” cu Șeica Mare - satul întinzându-se în lunca lărgită a Calbei.

Pentru a înțelege trecutul tumultos al acestor meleaguri am studiat două lucrări, ale unor cunoscuți istorici.

Savantul Nicolae Iorga a susținut - într-una din conferințele de radio - teza „O civilizație de zădărnicie și risipă”(seria „Sfaturi pe întunerice”): «O civilizație sănătoasă trebuie să aibă o îndoită bază: cruțarea naturii și cruțarea omului însuși. Pe lângă aceea, firește, că ea trebuie să potrivită în elementele ei, așa încât unul să nu fie favorizat în dauna celorlalte, din tot ce face o vreme trebuind să se desfacă o impresie de unitate și una de frumusețe, iar nu tot felul de scrâșniri și de ciocniri care urătesc viața însăși. Dar lucrul de căpetenie, din punctul de vedere al dăinuirii omului pe pământ, cu scopuri mai înalte, văzute de departe, iar nu când stă să se producă ultima nenorocire, de neînălțurat, e această economie a mijloacelor și această economie a puterilor.

Civilizația n-are dreptul de a prăda și ea nu poate să se întoarcă împotriva ei înseși, lucrând la împrumutarea acelei energii omenești de la care, în ultima instanță, pleacă orice».

În „Introducerea” semnată de Marilyn Perry - președinte Fundația Samuel H Kress, Bonnie Burnham - director executiv Fondul Mondial al Monumentelor și Terry B. Morton - președinte USA/ICOMOS, la lucrarea „**Distrugerea trecutului României**” (autor Dinu C. Giurăscu) a fost ales un motto din Declarația de la Rostock-Dresda (a VII-a Adunare Generală a ICOMOS, 12-18 mai 1984): „**Ca mărturii ale civilizației umane**, monumentele și siturile contribuie la consolidarea conștiinței istorice și a identității culturale a oamenilor și comunităților. Monumentele și siturile sînt de importanță locală, națională sau universală, exprimă o cultură și un fel de viață și constituie o parte semnificativă a patrimoniului mondial. De aceea, datoria tuturor este să asigure în tot timpul ocrotirea și conservarea monumentelor și siturilor la toate nivelurile». Din cuprinsul „Introducerii” spicuim: «**Orașul București a fost cunoscut multă vreme ca una dintre perlele Europei**. Un oraș fermecător căruia îi era propriu un anumit amestec de stiluri arhitectonice, de la cel bizantin și clasic la Renaștere pînă la cel denumit „belle époque” din veacul al XIX-lea, cu apartamente cu balcoane din fier forjat. Și în afara capitalei, **orașe și sate păstrează în toată țara multe stiluri - internațional, local sau etnic - care contribuie la bogata varietate a arhitecturii tradiționale din România**. Acest patrimoniu arhitectural, autentică oglindire a unei istorii cuprinzătoare a poporului român, este pe cale de a fi distrus în zilele noastre de înșiși guvernării țării într-o **încercare de a omogeniza patrimoniul cultural național și de a șterge istoria unei națiuni**. **Participarea la viața culturală este unul din drepturile omului**. Acest drept cuprinde, de asemenea, plăcerea și beneficiul cunoașterii monumentelor și siturilor. (...) Politicile naționale și internaționale nu trebuie orientate numai spre factorii materiali de bunăstare. Aceste politici vor trebui îndreptate și spre conservarea și ocrotirea monumentelor și siturilor, care aduc contribuții specifice și semnificative la calitatea vieții în ansamblul său.

Guvernul român a declarat în mod direct și oficial că **întreaga populație a țării - români, ca și etnicii maghiari, germani și sîrbi - va fi mutată pentru a elimina diferențele între nivelul de trai de la oraș și cel de la sate**. Din modestele lor locuințe proprietate particulară, familiile vor fi mutate în calitate de chiriași în apartamente la bloc, cu dotări insuficiente. Procesul de reșezare este în plină desfășurare, de la zonele rurale din împrejurimile Bucureștilor și pînă la dealurile transilvănene, ștergînd de pe fața pămîntului **o istorie complexă a unor identități etnice**. Comunitatea internațională a deplîns în trecut pierderea unor mari opere de artă, monumente importante și centre urbane distruse de războaie și de nepăsarea omului. Noi am contestat bombardarea Dresdei, am deplîns exploziile ce au distrus Beirutul, ne-am exprimat adîncă preocupare pentru soarta ce amenință monumentele de la Agkor. Dar **niciodată în secolul nostru vreo forță umană nu a pus conștient și ostentativ în aplicare un program care, în timp de pace, să ducă la distrugerea voită a patrimoniului artistic al unei întregi națiuni**, așa cum constatăm acum în România. La această serioasă amenințare, comunitatea internațională trebuie să răspundă și să transforme nelegiuirea într-o reacție clară. Nutrim speranța că acest Raport Internațional de Conservare va deveni un catalizator al mișcării de protest în curs împotriva asaltului dat de un guvern asupra patrimoniului arhitectural și asupra cetățenilor României. **Patrimoniul arhitectural și tradițiile culturale ale unei națiuni nu sînt negociabile**». În aceeași lucrare (prima ediție a apărut în 1989), autorul, istoricul și politicianul Dinu C. Giurăscu (1927-2018) își expunea viziunea în „*Cuvînt înainte*”: «Prin anul 2000, o întreagă națiune va locui în orașe unde nu va mai fi rămas aproape nimic din istoria țării și din civilizația ei tradițională. În

același timp s-a trecut la înfăptuirea unui plan global de reconstruire a satelor: 7-8.000 dintr-un total de 13.123 sate sînt condamnate la dispariție, iar în cele care vor fi menținute, locuința unifamilială aflată în proprietatea privată va fi înlocuită cu blocuri colective de apartamente. (...)

Națiunea română în totalitatea sa - cît și minoritățile maghiară, germană și sîrbă care au conviețuit timp de secole alături de români - vor fi, așadar, smulse din patrimoniul lor orășenesc sau sătesc, din propria lor istorie și identitate».

Astăzi, vizitând Boarta, la peste trei decenii de la schimbarea de regim din 1989, constatăm că localitățile din valea Buii (astfel, denumesc localnicii vechea vale a Calvei) și-au păstrat frumusețea autentică și misterioasă, mulți întrebându-se cum și de ce (?) au rezistat aceste localități, despre care puțini au auzit în Sibiu. În articolul trecut, afirmam că vechiul castel Tobias a mai primit o șansă, fiind vîndut unui investitor particular. Acum - cu acordul domniei sale - putem să-l prezentăm, acesta fiind un sibian cunoscut mai mult în domeniul educației. **Radu Szekely** (n. 5 iunie 1976, Cluj) este absolvent al școlii generale nr. 18 și al Liceului „Octavian Goga” Sibiu (promoția 1995, specializarea limbi străine) și al Universității „Lucian Blaga” din Sibiu - Facultatea de Filologie (1999), avînd o vastă experiență în domeniul educației, acumulată atît în Finlanda, cît și în România. Radu Szekely a fost secretar de stat în Ministerul Educației (2021) și consilier în Cancelaria Primului Ministru al României. Prezentăm valorile și viziunea publică a fondatorilor Școlii Româno-Finlandeze ERI Sibiu, Radu Szekely și Elena Lotrean: «**Educația este valoarea cea mai importantă în care credem. Ne-am pregătit amîndoi să devenim profesori, de română și engleză. Însă ceea ce am făcut ulterior pregătirii inițiale nici nu era imaginat atunci cînd eram în școală. Amîndoi am trecut prin experiențe locale, naționale și internaționale, împreună și separat, de la predarea la clasă la politici publice. Credem că misiunea școlii este de a pregăti copiii, astăzi, pentru viitor, pentru ceva ce încă nu putem să ne imaginăm. Dar ceea ce putem, totuși, să imaginăm, este procesul, baza, pe care poate construi fiecare copil, fiecare tînăr, astfel încît să-și poată crea o viață cu sens, în care educația se continuă și dincolo de băncile școlii și are un impact major în societate. Școala Româno-Finlandeză ERI crește o dată cu elevii ei, cu profesorii ei, cu comunitatea. Ne propunem ca, împreună, cu pasiune și bucurie, să creăm acele contexte în care fiecare dintre noi să producem învățare de cea mai bună calitate**».

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2023-dosarele-patrimoniului-cxlv-crutarea-naturii-si--omului-insusi-distrugerea-trecutului-romaniei-educatia-este-valoarea-cea-mai-importanta-in-care-credem-173115.html>

În: Tribuna, 26 noiembrie 2023